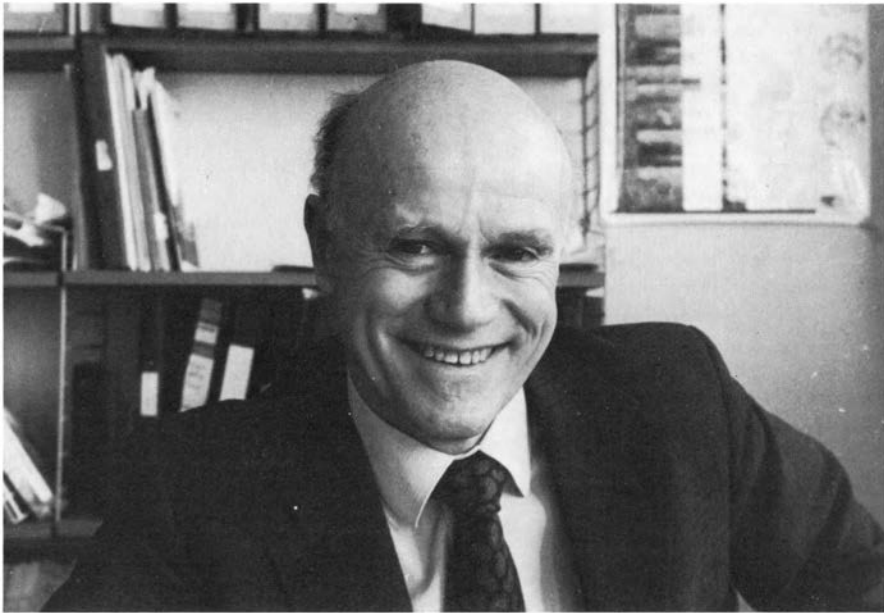

Christoffer Oftedahl

Minnetale holdt i Norsk Geologisk Forening, avd. Trondheim
21. oktober 1982

FREDRIK CHR. WOLFF

Professor Christoffer Oftedahl, vår alles gode venn og kollega "Toffen" er ikke lenger blant oss. Et særpreget og aktivt menneske er gått bort og vårt lille fagmiljø er ikke lenger det samme.

Hans vitalitet og evne til å begeistres var noe så fremmedartet her på berget at det var flere av de mest trauste av stammen som ofte hadde vanskelig for å følge ham. Men for oss som hadde den lykke å ha ham som lærer og senere som eldre kollega, kom han til å bety en inspirasjonskilde som aldri tørket ut.

Christoffer Oftedahl var født 28. juni 1917 i Oslo, tok artium i 1936 og ble cand. real 1942 med bifag matematikk, fysikk og kjemi og hovedoppgave: "Geologisk beskrivelse av fjellgrunnen innen rektangelbladet Øvre Rendal." En viktig del av oppgaven omhandler spargmittens skyveteknikk, og denne delen ble publisert året

etter i NGU nr. 161 under tittelen "Om spargmitten og dens skyvning innen kartbladet Øvre Rendal." Både i denne artikkelen og særlig en artikkel i "Naturen" samme år, viser Oftedahl en klar forståelse for den lange transport av de kaledonske dekkene og kommer til en samlet forskyvning på 300 km. Det er interessant å merke seg at slike ideer altså ikke er av ny dato i Norge.

Allerede samme år kom hans første artikkel i Norsk Geologisk Tidsskrift under tittelen "En presset noritt ved Sulseter i N. Fron."

Etter avlagt eksamen var han i 1942 blitt ansatt som amanuensis ved Universitetet i Oslo, der han tok fatt på et studium av eruptivbergartene i Oslofeltet, en oppgave som ikke bare skulle resultere i hans doktorgradsarbeide i 1949, men også fortsette i mange år etter at denne var fullført og frembringe en rekke viktige arbeider i Det Norske Videnskaps-Akademis Skrifter.

I 1950 foretok han sin første store Amerika-reise, et land han skulle bli svært glad i og vende ofte tilbake til. Denne første reisen gikk til universitetet i Illinois, der han arbeidet som gjesteprofessor. Jeg traff ham for første gang da han som et friskt vær kom tilbake fra dette oppholdet til den ellers nokså stille fliden på universitetet på Blindern. Alle måtte legge merke til denne spretne mannen som alltid løp i trappene og som utkommanderte studentene til lynkurs i krystallografi like før jul, da de fleste gikk med helt andre planer.

I 1952 forlot han Blindern som forskningsstipendiat for å tiltre en stilling som statsgeolog ved NGU. En av hovedoppgavene ble her å redigere og utgi det kartmateriale fra Grongfeltet som var etterlatt av avdøde statsgeolog Steinar Foslie. I årene som fulgte kom en rekke fargetrykte kart i målestokk 1:100 000. I denne sammenhengen ble også interessen for de kaledonske kisleforekomstenes dannelse vakt. I 1958 kom "A Theory of Exhalative-Sedimentary Ores" i Geologiska Föreningens i Stockholm Förhandlingar, – et arbeide som vakte en god del frisk diskusjon både i skrift og tale. Et annet hovedarbeidsfelt var de østlandske sparagmittbergarter, en interesse som hang i fra hovedfagstiden.

I 1959 ble Oftedahl utnevnt til professor etter Th. Vogt ved Norges tekniske høyskole i Trondheim. Etter flyttingen til Trondheim ble Trondheimsfeltet og den kaledonske fjellkjeden i Norge viktige interesser og arbeidsfelt. Arbeidet med studentene og utgivelse av lærebøker på norsk skulle imidlertid etterhvert komme til å legge beslag på mer og mer av hans arbeidstid. To lærebøker står her sentralt og er i bruk over hele landet – det er Geologi (Cappelen 1975 og 1980) og Norges Geologi (Tapir 1974 og 1981).

Oftedahl kom i alle år til å opprettholde nære og gode forbindelser med sin gamle arbeidsgiver Norges geologiske undersøkelse og kollegene der. Den siste store innsatsen for NGU var å skrive sammen en oversikt over Norges geologi på 100 sider til den internasjonale geologkongressen i Paris 1980. Han klarte her på rekordtid å samle de nyeste resultatene fra hele landet.

Oftedahl var medlem i en rekke vitenskapelige foreninger som Norsk Geologisk Forening hvis president han var da han ble syk, Geologiska Föreningen i Stockholm, Det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo, Norges Tekniske Videnskaps-Akademi og Det Kgl. Norske Videnskapers Selskab (Trondheim). Videre var han i mange år et aktivt medlem og i to perioder for-

mann i den Norske Nasjonalkomiteen for IUGS og medlem i den Norske Nasjonalkomiteen for IUGG. Han var medlem av Norges Almenvitenskapelige Forskningsråd fra 1962–1968 der han stiftet rådets kontinentalsokkelkomité. I 1972 var han norsk hoveddelegat til den internasjonale geologkongressen i Montreal.

Oftedahl foretok en lang rekke faglige utenlandsreiser, – friår, møter, kongresser og ekskursjoner til mange land. Og med sin faglige entusiasme og dyktighet samt med sitt vennlige og åpenhjertige vesen skaffet han seg mange venner utenfor landets grenser, noe som i sin tur var med på å gjøre norsk geologi kjent og vel anskrevet overalt.

Ungdommelig som hans vesen var, hadde han lett for å få kontakt med studentene og Foreningen for geologistuderende i Oslo, "GÆA NORVEGICA", utnevnte ham til ridder av Den Gyldne Hammer for "ualminnelig inspirerende ekskursjonsledelse."

Blant de mange aktiviteter han tok seg tid til, bør også nevnes hans interesse for smykkesteiner. Det er mange gullsmeder som fikk en solid utvidelse av sitt fagområde via Oftedahls gemmologikurs. Han var glad i det som var vakert og hadde alltid noen glitrende steiner i lommen, som han gjerne viste fram.

I valg av livssyn kom han til å ta avstand fra magisk-religiøse forestillinger, og han var aktivt med fra starten i Humanetisk Forbund i Norge. Etter flyttingen til Trondheim kom han til å ta ledelsen av oppbyggingen av forbundets lokale gruppe. Han ble dennes utrettelige leder og alltid beredvillige foredragsholder i alle år. At det i dag fins en livskraftig gruppe av Humanetisk Forbund i Trondheim, med aktiviteter som Borgerlig konfirmasjon og arrangementer av borgerlige bisettelser, må i første rekke tilskrives Oftedahls innsats.

Faglig var han aktiv like til sykdommen slo ham ned. Jeg mottok i november 1981, under mitt friår i USA, et brev fra Oftedahl der han forteller om funn av to nye vulkanhorisonter i Mostadmarka utenfor Trondheim. Brevet beskriver gledren over å drive feltarbeid i fine klare høstdager. Dette arbeidet som opptok ham like til det siste, fikk han aldri fullført, men en rapport ble gitt av hans medarbeider Tore Prestvik på IGCP-møtet på Sundvollen i april 1982.

Christoffer Oftedahl døde den 24 mai 1982, bare 65 år gammel.

Dr. philos. Christoffer Oftedahl

1. Overskyvninger i den norske fjellkjede.
Naturen 1943, 143–150.
2. Om sparagmitten og dens skyvning innen kartbladet Øvre Rendal.
Nor. geol. unders. 161, 1943, 65 pp.
3. En presset noritt ved Sulseter, N. Fron.
Nor. Geol. Tidsskr. 23, 1943, 193–201.
4. Vårt århundredes største eksplosjon.
Naturen 1945, 33–41
5. High Temperature Optics in Plagioclases of the Oslo Region.
Nor. Geol. Tidsskr. 24, 1944, 75–78.
6. Litt om bergartene på Hedmarken.
Turistforen, Årbok 1944, 102–105.
7. Om tillittene i det central-norske sparagmittområde.
Nor. Geol. Tidsskr. 25, 1945, 285–294.
8. Et funn av laumontit i augitmelfayr ved Horten.
Nor. Geol. Tidsskr. 26, 1947, 143–144.
9. Baveno-Pericline-Albite Combination Twins in "Big-Feldspar Basalt", Horten, The Oslo Region.
Nor. Geol. Tidsskr. 26, 1947, 158–162.
10. Studies on the Igneous Rock Complex of the Oslo Region. VI. On Akerites, Felsites, and Rhomb Porphyries.
Skrifter utg. av Det Norske Vidensk.-Akad., Oslo, I.M.-N.Kl. 1946, No. 1, 51 pp.
11. Apoanalcite, A New Mineral.
Nor. Geol. Tidsskr. 26, 1947, 215–218.
12. High Temperature Plagioclase in the Oslo Igneous Rocks.
Trans. Am. Geophys. Un. 28, 1947, 102–104.
(Med Tom. F. W. Barth).
13. Noen betongundersøkelser.
Teknisk Ukeblad 1947, 354–356.
14. Skyvedekker i det centrale Norges sparagmittformasjon.
Nor. Geol. Tidsskr. 27, 1948, 164–170.
15. Deformation of Quartz Conglomerates in Central Norway.
J. Geol. 56, 1948, 476–487.
16. Studies on the Igneous Rock Complex of the Oslo Region. IX. The Feldspars.
Skrifter utg. av Det Norske Vidensk.-Akad., Oslo, I.M.-N.Kl. 1948, No. 3, 71 pp.
17. Special Features of the Oslo Igneous Feldspars.
Report of the Int. Geol. Congr., London, 1948, Part II, 1950, 116–122.
18. Cauldron Subsidence of the Oslo Region.
Report of the Int. Geol. Congr., London, 1948, Part XIII, 1952, 205–213.
19. Petrology and Geology of the Rondane Area.
Nor. Geol. Tidsskr. 28, 1950, 99–225.
20. Kartbladet Øvre Rendal. Berggrunnsbeskrivelse.
Nor. geol. unders. 177, 1952, 1–27.
21. Nyere geologiske undersøkelser i Oslofeltet.
Nor. Geol. Tidsskr. 29, 1951, 1–8.
22. Petrologic Reconnaissance in the Pre-Cambrian of the Western Part of the Wind River Mountains, Wyoming.
Nor. Geol. Tidsskr. 32, 1953, 1–17.
23. Note on "pseudo-monoclinic plagioclase".
J. Geol. 58, 1950, 596–597.
24. An occurrence of Allophane in Oslo.
Nor. Geol. Tidsskr. 28, 1950, 242–244.
25. On Apoanalcite, Natrolite and Hydronephelite.
Nor. Geol. Tidsskr. 30, 1952, 1–14.
26. Studies on the Igneous Rock Complex of the Oslo Region. XII. The Lavas. *Skr. utg. av Det Norske Vidensk.-Akad., Oslo, I.M.-N.Kl.* 1952, No. 3, 64 pp.
27. Studies on the Igneous Rock Complex of the Oslo Region. XIII. The Cauldrons.
Skr. utg. av Det Norske Vidensk.-Akad., Oslo, I.M.-N.Kl. 1953, No. 3, 108 pp.
28. Skyvedekkerne i det sydnorske sparagmittområde.
Geol. Fören. i Stockh. Förhandl. 76, 1954, 156–161.
29. Noen isavsmeltningsfenomener i Østerdalen.
Nor. geol. unders. 188, 1954, 21–28.
30. Dekketektonikken i den nordlige del av det østlandske sparagmittområde.
Nor. geol. unders. 188, 1954, 5–20.
31. On the Sulphides of the Alum Shale in Oslo.
Nor. Geol. Tidsskr. 35, 117–120, 1955.
32. Ytre Rendal og Storelvdal. Beskrivelse til de geologiske rektangelkart *Nor. geol. unders.* 194, 1956.
(Sammen med Per Holmsen. Berggrunnen i de vestlige halvdel av kartene ved Chr. Oftedahl, ca. 50 pp).
33. Grongkulminasjonen og Grongfeltets skyvedekker.
Nor. geol. unders. 195, 1956, 57–64.
34. Studies on the Igneous Rock Complex of the Oslo Region. XI. Origin of Composite Dikes.
Skrifter utg. av Det Norske Vidensk.-Akad., Oslo, I.M.-N.Kl. 156, NO. 2, 17 pp.
35. Noen aktuelle problemer ved cements avbinding. (Sammen med Tom . F. W. Barth).
Teknisk Ukeblad 13, 1956, 269–272.
36. Jomaforekomstens blokkvifer.
Nor. geol. unders. 200, 1957, 51–54.
37. Bidrag til geologiske Oslo guides, utg. av O. Holtedahl og J.A. Dons.
A. Ca. 15 pp. i *Geol. fører for Oslo-trakten, Jacob Dybwad, Oslo, 1955.*
B. Ca. 12 pp. i *Geological Guide to Oslo and District, Skr. utg. av Det Norske Vidensk.-Akad., Oslo, I.M.-N.Kl.* 1957, No. 3.
38. Studies on the Igneous Rock Complex of the Oslo Region. XVI. On Ignimbrites and Related Rocks.
Skr. utg. av Det Norske Vidensk.-Akad., Oslo, I.M.-N.Kl. 1957, No. 4, 21 pp.
39. A Theory of Exhalative-Sedimentary Ores.
Geol. Fören. i Stockh. Förhandl., 80, 1958, 1–19.
40. Oversikt over Grongfeltets skjerp og malmforekomster.
Nor. geol. unders. 202, 1958, 75 pp.
41. Storisens transport av kislukker fra Joma.
Nor. geol.unders. 203, 1958, 73–75.
42. En ny hypotese for de kaledonske kismalmers dannelse.
Nor. Geol. Tidsskr. 38, 1958, 267–269.
43. Volcanic sequence and magma formation in the Oslo Region.
Geol. Rundschau 48, 1959, 18–26.
44. Note on gel structures in a pyrite bed, the Grong district.
Nor. geol. unders. 204, 1959, 107–110.
45. On exhalative-sedimentary ores. Replies and discussion.
Geol. Fören. i Stockholm Förhandl. 81, 1959, 139–144.
46. "Bygdenes geologi" et kapitel i *Våle Bygdebok, bind II, Bygdehistorien for Våle, Ramnes, Bøtne og Hof, inntil ca. 1540, 1960, 51–96.*
47. Om vulkannittene i den kaledonske fjellkjede i Norge.
Nor. Geol. Tidsskr. 39, 1959, 263–265.
48. Permian Igneous Rock of the Oslo Graben, Norway. Guide to excursions No. A II and No. C 7.
International Geological Congress, XXI Session, Norden 1960, 23 pp.
49. Permian Rocks and Structures of the Oslo Region. In: "Geology of Norway" edited by O. Holtedahl.
Nor. geol. unders. 208, 1960, 298–343.
50. On the Genesis of the Gabbroic Rock Bodies of the

- Norwegian Caledonides.
Bull. Geol. Inst. Uppsala 1961, 87–94.
51. Om dannelsen av de norske kisleirekomster.
Tekn. Ukeblad 108, 1961, 415–419.
 52. Den Internasjonale Vulkanologi-assosiasjons symposium over "Ignimbriter og Hyaloklastitter" i Italia 1961.
Nor. Geol. Tidsskr. 42, 1962, 198–202.
 53. Teorien om kontinentenes vandrings.
Tekn. Ukeblad 110, 1963, 297–300.
 54. Red corundum of Froland at Arendal.
Nor. Geol. Tidsskr. 43, 1963, 431–440.
 55. The nature of the basement contact.
Nor. geol. unders. 227, 1964, 5–12.
 56. *Hvordan er månens overflate dannet.*
Volund 1964.
 57. The Caledonian Basement. Reply to Per Holmsen.
Nor. geol. unders. 234, 1965, 71–73.
 58. Note on the main Caledonian Thrusting in Northern Norway.
Nor. Geol. Tidsskr. 46, 1966, 237–244.
 59. A manganeseiferous chert in the Caledonian greenstone of Trondheim.
Kgl. N. Vidensk. Selsk. Forh. Bind 40, 1967.
 60. Magmen-Entstehung nach Lava-Stratigraphie im südlichen Oslo-Gebiete. *Geol. Rundschau, Band 57*, 1967, 203–218.
 61. Note on a molybdenite-dolomite-bearing pegmatite in Velfjord, Nordland, Norway.
Nor. geol. unders. Årbok 1966.
 62. Greenstone volcanoes in the Central Norwegian Caledonides.
Geol. Rundschau 57, 1968, 920–930.
 63. Caledonian Pyroclastic (?) Serpentinite in Central Norway. Poldervaart Memorial Volume.
Geol. Soc. Am. Mem. 115, 1969, 306–316.
 64. *Geologisk fører for strøket Valdresfjella, Jotunheimen, Breheimen. I.* "Til Fots i Jotunheimen og tilgrensende fjellområder", Per Hohle, red., Gyldendal 1968, 46–55.
 65. *Geologien i fjellstrøkene Rondane-Dovre-fjell-Trollheimen. I.* "Til Fots i Rondane-Dovre-fjell-Trollheimen", Per Hohle, red., Gyldendal 1969, 9–29.
 66. Tom. F. W. Barth, Portrait of a scientist.
Atlas, News supplement to the Earth-Science Review, Elsevier, Vol. 5, No. 2, 1969, 67–70.
 67. *Petrografi. Kompendium for studenter ved N.T.H., 2. utg.* Geologisk Institutt, N.T.H. 1970, 150 pp.
 68. *Geologisk fører for strøket Hardangervidda – Vest-Jotunheimen. I.* "Til Fots på Hardangervidda og tilgrensende fjellområder", Per Hohle, red., Gyldendal 1970, 23–41.
 69. Norges geologi.
Byggenytt, Oslo, No. 11 B, Nov. 1970, p. 3.
 70. Å plukke stein.
Trondhjem Turistforenings Årbok 1970, 10–16.
 71. *Norges geologi. Kompendium for studenter ved N.T.H., 2. utg.* Geologisk Institutt, N.T.H. 1970, 211 pp.
 72. The three lava types of the Southern Oslo Region.
Nor. Geol. Tidsskr. 50, 1970, p. 276.
 73. Omkring Olje-Norges problemer.
Tidsskr. for Kjemi, Bergvesen og Metallurgi 30, No. 9, 1970, 25–26.
 74. Martin G. Rutten, Geology of Western Europe. Bokanmeldelse.
Nor. Geol. Tidsskr. 50, 1970, 297–298.
 75. The Ganggefølgschaft, a Diagnostic Feature to Distinguish between Plutons and Rheo-Ignimbritic Pseudo-Plutons: Discussion.
Geol. Soc. Am. Bull. 82, 1971, 275–276.
 76. Miocene Volcanism in the North Sea.
Nature 230, No. 5289, 1971, 109–111.
 77. R. Schönerberg, Einführung in die Geologie Europas. Bokanmeldelse.
Nor. Geol. Tidsskr. 51, 1971, 325–326.
 78. *Geologi. Kompendium for studenter ved N.T.H., 2. utg.* Geologisk Institutt, N.T.H., 1971. 113 pp.
 79. A sideritic ironstone of Jurassic age in Beitstadfjorden. Trøndelag.
Nor. Geol. Tidsskr. 52, 1972, 123–134.
 80. *Geologisk oversikt over Setesdals-Ryfylkeheiene. I.* "Til fots i Setesdals- og Ryfylkeheiene", Gyldendal, 1972, 9–30.
 81. Interpretation of Gravity Data from the Horg Syncline of the Trondheim Region Caledonides. Med Knut Åm & Atle Sindre.
Nor. geol. unders. 287, 1973, 27–39.
 82. *Norway's Oil Future. In:* "Research in Norway 1973", ed. by Forskningsnytt, NAVF, Universitetsforlaget, Oslo, 1973, 54–58.
 83. Harald, Dahl. Minnetale i fellesmøtet 14. mai 1973.
Det Kgl. Norske Vid. Selsk. Forhandl. 1973, 45–47.
 84. Mulighetene for olje- og gassfunn nord for 62. breddegrad.
Tekn. Ukeblad 6, 1974, 21–22.
 85. *Norges Geologi.* Tapir, Trondheim, 1974, 171 pp.
 86. Kontinentaldrift. Programhefte for skoleradio for gymnasets.
NRK 15, 1974, 23 pp.
 87. *Geologi.* Cappelen, Oslo, 1975, 222 pp.
 88. Nordsjøens geologi – en oversikt.
Esso Perspektiv 1, 1975, 12–16.
 89. R. Brinkmann – Lehrbuch der allgemeinen Geologie. Band I. Stuttgart 1974. Book review.
Nor. Geol. Tidsskr. 55, 1975, 309–310.
 90. Biographies of J.H.L. Vogt and Th. Vogt. *In:* Dictionary of Scientific Biography.
Charles Scribner's Sons, New York. 1981.
 91. Northern End of European Continental Permian – The Oslo Region (12 pp). *In:* Falke, Horst (ed.): The Continental Permian in West, Central and South Europe. NATO Adv. Study Institute – Continental Permian in Europe, Mainz 1975.
D. Reidel Publ. Co. 1975.
 92. Permiske eruptivbergarter. Krokskogen. Kapitler av: Geologisk fører for Oslo-trakten. (J.A. Dons, ed.). *Universitetsforlaget* 1977, 42–52 og 118–122.
 93. Middle Jurassic Graben Tectonics in Mid-Norway. Jurassic North Sea Symposium 1975, Proceedings.
Norsk Petroleumsforening, Oslo 1975. 13 pp.
 94. Jens Esmark (a biography).
Kgl. Norske Vidensk. Selsk. Forhandl. 1975, 23–27.
 95. Olaf Holtedahl. Minnetale.
Det Kgl. Norske Vidensk. Selsk. Forhandl. 1976, 33–36.
 96. Memorial to Olaf Holtedahl (1885–1975).
Geol. Soc. Amer. Memorials VII, 1977, 1–5.
 97. Glacial Clay Basins in Trondheimsfjorden.
Continental Shelf Inst. Publ. No. 84, 1977, 13 pp.
 98. (With Knut Åm). Brief comments on the aeromagnetic anomalies in the Oslo Region. *In:* The Norwegian Geotraverse Project (ed. K. S. Heier), *Nor. geol. unders.* 1977 (stenciltrykk), 209–222.
 99. Investigations of the Vestfold volcanic field. A preliminary report. *In:* The Norwegian Geotraverse Project (ed. K. S. Heier), *Nor. geol. unders.* 1977 (stenciltrykk), 223–225.
 100. Origin of the magmas of the Vestfold lava plateau. *In:* Petrology and Geochemistry of continental rifts. (ed.:

- E.-R. Neumann and I. B. Ramberg). NATO Adv. Study Inst. Series C, 36. D. Reidel Publ. Co. 1978, 193–208.
101. Main geologic features of the Oslo Graben. *In: Tectonics and geophysics of continental rifts* (ed.: I. B. Ramberg and E.-R. Neumann). NATO Adv. Study Inst. Series C, 37, D. Reidel Publ. Co. 1978, 149–166.
102. Excursion 6. Southern part of the Oslo rift, first day. *In: The Oslo paleorift. A review and guide to excursions* (eds.: J. A. Dons and B. T. Larsen). *Nor. geol. unders.* 337, 1978, 163–170.
103. Cauldrons of the Permian Oslo Rift. *J. Volcanol. Geotherm. Res.* 3, 1978, 343–371.
104. En oversikt over oljegeologien nord for 62°N. *Esso Perspektiv, juni 1978*, 4–7.
105. *Oslo Cauldrons*. (In print). *In: Encyclopedia of Volcanology*, ed. Jack Green.
106. Geology of Spitsbergen (Svalbard). Spitsbergen Seminar Report, 1979. POAC 79 Fifth Int. Conf. on Port and Ocean Eng., *Norw. Inst. of Techn.*, 47–56.
107. Geology of Norway. *Nor. geol. unders.* 356, 1980, 1–114.
108. Excursions across part of the Trondheim Region, Central Norwegian Caledonides, 8th day. *Nor. geol. unders.* 356, 1980, p. 151–159.
109. *Norges Geologi*. Tapir, Trondheim 1981, 207 pp.
110. Med S. Mykkeltveit og E. S. Husebye: Subduction of the Iapetus Ocean beneath the møre Gneiss Region, southern Norway. *Nature* 288, 1980, 473–475.
111. Midt-Noreg på terskelen til oljealderen. *Årbok for Trøndelag*, 14. årg., 1980, 43–51.
112. *Geologi*. 2. utg., Cappelen 1980, 220 pp.